

Seminarium, zang en muziek

Met Pasen en andere bijzondere diensten wordt meestal extra aandacht besteed aan muziek en zang. Maar van elke dienst zijn muziek en (samen)zang belangrijke bestanddelen. Muziek en (samen)zang zijn de laatste jaren sterk veranderd. In christelijk Nederland worden we geconfronteerd met een snel veranderende zang- en muziekcultuur. Trefwoorden in die veranderende cultuur zijn woorden als -praiseø -blokje opwekkingsliederenøen -zang-groepjeø

Muziek heeft een eigen taal. Een eigen zeggingskracht. Met muziek kan gezegd worden wat in geen woorden is uit te drukken: dit geldt bijvoorbeeld in situaties die beheerst worden door psychische en geestelijke problematieken. Toen koning Saul geobsedeerd werd door angst, opgeroepen -door een boze geest die over hem kwamø (1 Sam. 16:14 e.v.), begon David geen therapeutisch gesprek, maar speelde op zijn harp. Dat gaf Saul rust.

Musicus en theoloog Cees van Setten vertelde in zijn inleiding tijdens de opening van het seminariumjaar 2001-2002 dat zijn predikant hem meenam naar een man die getraumatiseerd is door concentratiekampervaringen. De predikant hield zijn mond en Van Setten speelde piano. En zo was het goed. Muziek is een eigen taal, met name als het gaat om de dingen van God. Er wordt niet voor niets in de Bijbel zoveel gemusiceerd en gezongen. Zelfs in het laatste Bijbelboek, de Openbaring van Johannes, waarin zoveel vreselijke dingen gebeuren. Rabbijnen vertellen dat God in de hemel mensen ontvangt in een ruimte die vervuld is van muziek. Met muziek als Gods eigen taal.

Kunst in de kerk?

De relatie van een mens met God heeft een rationele en een emotionele kant. Dat emotionele aspect vindt vooral in de kunst expressie. Tijdens de kerkreformatie werden alle kunstuitingen uit de kerk verwijderd: de beeldenstorm. In veel tot de reformatie overgegangene kerken moest het orgel zwijgen! Het protestantisme zette alle kaarten in op de prediking van de zuivere leer. Het protestantisme is van origine zeer verbaal. En daarmee is het vooral rationeel. Het protestantisme heeft in het geloof de verhouding tussen emotionaliteit en rationaliteit scheef getrokken. Maar het Woord is vlees geworden! Gods Woord blijft niet steken in verbaliteit. Het Woord werd in Jezus een mens van vlees en bloed, een mens met verstand en gevoel. Het gevoelsmatige aspect van de vleeswording van het Woord kan in de protestantse traditie recht gedaan worden door de plaats van de kunst in de kerk in ere te herstellen. En de muziek mag daarbij voorop lopen.

Het orgel eruit en de band erin?

Het zogenaamde -evangelisch liedgoedø is in opmars, ook in baptistengemeenten. *De Opwekkingsbundel* fungeert hier als boegbeeld. Met deze opmars van -evangelisch liedgoedø in een traditie van psalmen en gezangen worden tegenstellingen gecreëerd. De tegenstelling van orgel (dat hoort toch bij psalmen en gezangen) en -praisebandø. De tegenstelling van -inhoudøen -gedachteloze meezingerø. Cees van Setten verklaart nadrukkelijk dat dit valse tegenstellingen zijn. Beide zang- en muziekculturen hebben hun eigen sterke kanten. En ze zijn - maar dat moeten de beoefenaren dan wel echt willen! - heel goed te integreren.

De kracht van psalmen en gezangen ligt in de inhoud van de teksten. Daarin wordt een rijke inhoud uitgezongen over de drie-enige God en zijn daden. Daarin wordt bezongen wat gelovigen met elkaar hebben en wat hun plek in de wereld is. Het gaat hierin vaak om grote teksten die om een gelovig antwoord (een respons) vragen. Het -evangelisch liedgoedø levert die respons. Daarin ligt zijn kracht in de liturgie. Veel opwekkingsliederen bestaan uit eenvoudige teksten die telkens herhaald worden, met vaak een spits in de richting van lofprijzing van God. Die zijn in de samenkomsten van de gemeente uitstekend te zingen als gelovige reactie op de tekst van een -stevig gezangø. Overigens is het -evangelisch liedgoedø hierin geen moderne nieuwlichter. Taizé-liederen hebben qua muziek en tekst eenzelfde karakter.

Seminarium, zang en muziek

De zojuist genoemde veranderingen in de zang- en muziekcultuur dringen ook in onze gemeenten door. Daarom moet er in het seminarium aandacht aan geschonken worden. Dat moet op een kritische en theologisch doordachte manier gebeuren. Daarvoor is het een seminarium! Anders dan aan vele Amerikaanse seminaria is dit voor ons in Nederland een nieuw aandachtsveld. In Amerika kun je afstuderen als -minister of musicø (muziekvoorganger). Aan De Vinkenhof zal dat voorlopig nog wel onmogelijk blijven. Maar we willen wel een begin maken met een

theologische doordenking van de plaats van zang en muziek in de gemeente. De bijeenkomst waarmee het cursusjaar 2001-2002 werd geopend, is daar een bewijs van. De vele positieve reacties die we op dit initiatief ontvingen, zijn een aanmoediging op deze weg verder te gaan. Een stap in deze richting zijn de komende studieweken voor voorgangers, van 3 t/m 14 juni, waarin we de vernieuwing in muziek- en zangcultuur in de eredienst aan de orde willen stellen binnen het brede kader van liturgische vernieuwing.

O.H. de Vries